

AMERIČANI OSVOJILI GLAVNI MARŠALSKI OTOK

Ameriški pomorščaki zasedli Roi, Kwajalein, Namur in šest manjših otokov Maršalske grupe v centralnem delu Pacifika. Strategija ameriškega poveljstva povzročila konfuzijo med Japonci.—Ruska armada pod poveljstvom generala Govorova prekoračila estonsko mejo ob ustju reke Narve in zasedla čez 40 naselbin, med temi Dubrovko, železniško križišče.—Ameriške in francoske čete prebile nemško bojno črto pri Cassinu

Pearl Harbor, 3. febr.—Ameriške čete, zavarovane s tanki in najsilnejšo letalsko in pomorsko silo, so danes osvojile zadnje letališče na Kwajaleinu, največjega otoku, ki je srce Maršalskega otočja. Japonska posadka na tem otoku je zdaj stisnjena na robu otoka in je zapisana uničenju. Druga japonska posadka na otoku Namuru je tudi na robu in izpostavljena silnemu bombardiranju z morja, iz zraka in s celine.

Pearl Harbor, Havaji, 3. febr.—Ameriške čete in pomorščaki so zasedli otoke Roi, Kwajalein, Namur in šest manjših otokov v Maršalski grupi, poročajo glavni stan admirala Chesterja W. Nimitza, poveljnika ameriške bojne mornarice v centralnem delu Pacifika. Odpor s strani japonske sile je bil neznaten.

Otok Roi je prvo ozemlje, katero je zasedla ameriška sila in je bilo pod japonsko kontrolo pred izbruhom vojne. Vojaki in pomorščaki so okupirali tri glavne strateške pozicije takoj po zkrcaju. Na teh so že topniške enote.

Ameriško poveljstvo je vodilo drugačno akcijo v napadih na Maršalske otoke kakor v napadih na Gilbertske otoke v novembru preteklega leta. Vojaki in pomorščaki so takoj po invaziji ustanovili mostišča pod kritjem bombardiranja japonskih pozicij z morja in iz zraka.

Amfibične operacije je vodil podadmiral Richmond K. Turner. Njegova taktika je povzročila konfuzijo med Japonci, kar pojasnjuje nekatere izgube ameriške sile. Nobena ameriška bojna ladja ni bila potopljena po Japoncih.

Okupacija otoka Roija je dala ameriški sili tudi kontrolo nad letališčem in vojaškimi bazami, ki so jih Japonci zgradili v zadnjih 25 letih. Na Namuru, sedemem otoku, so ameriški pomorščaki pognali Japonce v skrajni severni del otoka.

“Očitno je, da je napad presenetil sovražnika,” pravi komandant iz glavnega stana admirala Nimitza. “Letališča na otoku Roiju, ki so ga Japonci deloma razdejali, bo kmalu popravljeno. S tega bodo ameriška letala in bombniki uprizarjali napade na druge otoke Maršalske grupe, ki so še pod kontrolo sovražnika.”

Poročilo ne omenja japonskega odpora na morju in v zraku, da bi gotovo, da se sovražnik ne bo umaknil iz utrjenih baz brez boja. “Vsa dosedanja poročila o operacijah ameriške invazijske sile so optimistična.

Zavezniška baza na Novi Gvineji, 3. febr.—Glavni stan generala Douglasa MacArthurja poroča, da japonske čete beže z ozemlja pri Reissu na severovzhodnem koncu Nove Gvineje pred zavezniško silo. Ameriške in avstralske čete se bližajo Saidoru, japonski bazi, in drobe odpor sovražnika.

Ameriški bombniki so bombardirali japonske ladje in plovila v Hanskem zalivu, severozahodno od Madanga, japonske mornarične baze. Bombe so potopile dva parnika, štiri pa poškodovale.

London, 3. febr.—Ruska armada pod poveljstvom generala Leonida Govorova je prekoračila estonsko mejo pri ustju reke Narve in okupirala čez 40 naselbin, poroča Moskva. Prvi oddelki se bližajo mestu Narvi, nemški vojaški trdnjavi in železniškemu križišču.

Med naselbinami, katere so Rusi okupirali, je Dubrovka, šest milj od Narve. V bitki za posest Dubrovke so Rusi pobili čez 1200 nemških vojakov. Moskva poroča, da sovražnik beži pred sovjetskimi kolonami.

Druga ruska armada je v akciji na ozemlju ob progi železnice Leningrad-Pskov, Leningrad-Moskva in Leningrad-Novgorod. Sovjetske kolone so na fronti pri Novgorodu odbile nemške naskoke na svoje pozicije in vrgle sovražnika nazaj z velikimi izgubami.

Zavezniški stan v Italiji, 3. febr.—Ameriške in francoske čete so prebile nemško bojno črto pri Cassinu, odkoder vodi cesta v Rim, in udrele v predmestja. Cassino je na drugem koncu italijanske fronte in oddaljen 80 milj od Rima.

Poveljstvo nemške sile je zagladilo tanke v boj, da ustavi prodiranje ameriških in francoskih čet. Ljute bitke se nadaljujejo in pričakuje se, da bo Cassino kmalu padel. Na drugem koncu italijanske fronte, na ozemlju med Cisterno in Campoleom, so ameriške in britske čete raztegnile mostišča. Ta se vlečejo od Anzija, obrežja, kjer so se čete izkrcale, trinajst milj daleč v notranjost ozemlja.

Konferenca predstavnikov avtne unije

Chicago, 3. febr.—Richard T. Frankensteen, podpredsedni unije združenih avtnih delavcev, so se združili v Kongresu industrijskih organizacij, je naznanil konferenco predstavnikov delavcev, članov unije, ki so uposleni v letalskih tovarnah. Ta se bo pričela 28. februarja v hotelu Hamiltonu in predmet razprave bodo mezdne smernice.

Apel za enotnost grških gerilcev

Kairo, Egipt, 3. febr.—Ubežna grška vlada je apelirala na vse grške gerilske grupe za enotnost, zaeno pa jih je opozorila, da kavsanje in konflikti med njimi so v prilog nemški okupacijski sili. Ona je tudi naglasila, da so bili zavezniški častniki pooblaščen kot posredovalci v naporih za izravnavo konfliktov.

Tretjina španske legije zdrobljena v Rusiji

Moskva, 3. febr.—Rdeča zvezda, glasilo armade, je objavila članek majorja B. R. Čina, vojaškega analista, ki pravi, da je tisoč izmed tri tisoč članov španske legije padlo v bitkah z Rusi na leningralski fronti. Rusi so ujeli Cristobala M. Lamela, poveljnika topniške enote španske legije, ki je priznal, da je legija izgubila čez tisoč članov v bitki z Rusi na omenjeni fronti.

Rusija poslala ultimatum Finski

Umakniti se mora iz vojne v šestih tednih

Stockholm, Švedska, 3. febr.—Trdi se, da je sovjetska vlada naslovlila ultimatum Finski za zahtevo, da se mora umakniti iz vojne v prihodnjih šestih tednih, če se ne bo, naj pripiše posledice sama sebi.

Sovjeti, kakor vse kaže, bodo zahtevali vzpostavitev meje med Rusijo in Finsko iz leta 1940, vprašanje okupacije Hangoeva pa se bo morda rešilo s pogajanjem. Gotovo je, da bo ruska sila porazila finsko in diktirala mirovne pogoje, ako bo finska vlada ignorirala ultimatum. Vojaški položaj Finske je kritičen.

Razdalja od Tallina, glavnega mesta Estonije, in Helsink, glavnega mesta Finske, je samo 53 milj. Ruska letala bodo lahko uprizarjala z estonskih baz napade na Helsinko in finske železniške zveze.

London, 3. febr.—Nemška časniška agentura DNB je objavila poročilo iz Helsink, ki pravi, da je finski predsednik Risto Rytty v svojem govoru v parlamentu, ko se je sestel v svojem zasedanju, dejal, da je položaj Finske resen, toda njeni cilji so isti — “svoboda finskega ljudstva in neodvisnost naše države.”

Zavezniki naj oborože Francoze

Apel člana De Gaullevega odbora

London, 3. febr.—Emanuel de la Vigerie, član odbora za osvoboditev Francije, čigar načelnik je general Charles de Gaulle, je apeliral na zaveznike, naj oborože člane francoskih podtalnih grup in saboterje, ki bodo bolj učinkovito rušili industrijske in vojaške objekte v Franciji nego jih bombe, katere mečejo na Francijo angleški in ameriški letalci.

Vigerie je bil častnik v Parizu in vodja francoskega podtalnega gibanja, preden je povlečen v Alžir, kjer je bil imenovan za člana De Gaulleovega odbora. On je pravkar dospel v London, toda namen njegove misije ni znan. Apel za oborožitev francoskih podtalnih grup je izrekel na sestanku z ameriški in angleškimi častniki.

“Ako bodo člani podtalnih grup in saboterji dobili orožje od zaveznikov, bodo lahko uničevali tovarne, elektrarne in skladišča streliva ter uprizarjali napade na nemške vojaške posadke,” je dejal. “To bo omogočilo večji odpor proti nacijski okupacijski sili in policiji Lavalove vlade.”

ADF revidira stališče napram ruskim unijam

Washington, D. C., 3. febr.—Daniel J. Tobin, predsednik mednarodne bratovščine volnikov in član eksekutivnega odbora Ameriške delavske federacije, je dejal, da bo ADF morda revidirala svoje stališče napram ruskim s trokrovnim unijam. Predlagala bo vladi, naj pošlje reprezentanta delavcev v Rusijo. “Položaj v Rusiji se je spremenil,” je rekel Tobin. “Iz tega razloga je potrebna revizija stališča ADF napram ruskim unijam. Priznati moramo, da so Rusi prispevali glavni delež v tej vojni za rešitev civilizacije.”

NOV DIPLOMATIČNI USPEH SOVJETSKE UNIJE

Odločitev v soglasju z načeli Atlantskega čarterja

EDEN PODA IZJAVO V PARLAMENTU

Moskva, 3. febr.—Očitno je, da je vrhovni sovjet (parlament) dosegel strateški uspeh v diplomaciji s sprejetjem predloga zunanjega komisarja Molotova, ki daje šestnajstim republikam v okviru Sovjetske unije pravico ustanovitve lastnih komisariatov za zunanje zadeve in obrambo, direktnega obveščanja s tujimi državami in formiranja lastnih armad. Nov status sovjetskih republik bo dal Moskvi večjo avtoriteto v izvajanju smernic zunanje politike.

S podelitvijo avtonomije sovjetskim republikam, ki je v soglasju z načeli Atlantskega čarterja, da tudi male države dobe neodvisnost, je vrhovni sovjet ustvaril podlago široki reprezentaciji. Možnost je, da bo Moskva skušala postaviti separata predstavništva v različnih državah. Taka predstavništva imajo dominijoni Velike Britanije.

Uradna časniška agentura Tass poroča, da je bil Aleksander E. Korneičuk na svojo lastno prošnjo razrešen dolžnost kot podkomisar zunanjih zadev. On je imel to pozicijo deset mesecev. Korneičuk je Ukrajinec in uživa velik sloves kot pisatelj. Poročilo ne omenja vzroka resignacije.

London, 3. febr.—Britski diplomatični krogi so v konfuziji in ne morejo oceniti važnosti in namena odločitve vrhovnega ruskega sovjeta glede podelitve avtonomije sovjetskim republikam. Listi pišejo, da je preureditev ustroja Sovjetske unije senzacionalna, logična in prebrisana poteza zunanjega komisarja Molotova.

Archibald Clark Kerr, britski poslanik v Moskvi, bo poslal vse detajle, povezane z odločitvijo vrhovnega sovjeta, zunanjemu uradu. Pričakuje se, da bo zunanji minister Anthony Eden podal deklaracijo v parlamentu, ko dobi informacije od poslanika.

Washington, D. C., 3. febr.—Državni tajnik Cordell Hull ni hotel komentirati odločitve ruskega vrhovnega sovjeta. Na vprašanja časnikarjev, ali je, za slično reorganiziranje v Ameriki, da bi lahko vsaka izmed 48 držav poslala diplomate onstran morja, je odgovoril, da položaj še ni dozorel za to.

Zveza farmarjev proti konskripciji

Denver, Colo., 3. febr.—Jas. G. Patton, predsednik Zveze farmarjev, je dejal, da bo njegova organizacija vodila opozicijo proti zakonskemu načrtu glede konskripcije delavcev za dela v vojni industriji. Konskripcijo je priporočal predsednik Roosevelt v svoji poslanici kongresu. Patton je dejal, da konskripcija ni potrebna.

Predsednik avtne unije proti Deweyju

Detroit, Mich., 3. febr.—R. J. Thomas, predsedni avtne unije CIO, je dejal, da newyorški guvernator Thomas E. Dewey ni primeren kandidat za predsednika Združenih držav in da ne bo dobil glasov organiziranih delavcev, če ga bo konvencija republikanske stranke nominirala. Thomas je rekel, da Dewey igra veliko komedijo v politiki.

Rekonstrukcija Smolenska v teku

Pozorišče ljutih bitk med Rusi in Nemci

Smolensk, Rusija, 3. febr.—Smolensk, pozorišče dveh največjih bitk med Rusi in Nemci, se polagoma dviga iz razvalin in pepela. Sodi se, da zemlja pokriva najmanj 135.000 trupel vojakov, ki so padli v bitkah. Opustošenje Smolenska se lahko primerja onemu Stalingrada. Rekonstrukcija, ki se je pričela, ko je bilo mesto iztrgano iz nemških rok, bo trajala več let. Zarjavili železniški vagoni, zvite tračnice, razbiti mostovi in porušena poslopja ter tovarne pričajo o divjosti bitk.

Rdeče armade so v Smolensku ustavile pohod Hitlerjeve vojne mašine in dobile dovolj časa za uspešno obrambo Moskve leta 1941. Nemci so naznanili okupacijo Smolenska 17. julija, dočim je Moskva naznanila umik ruskih čet 3. avgusta. Prve nemške oklopne kolone so udrele v mesto 15. julija in zasedle predele na zapadni strani reke Dnjeper. Rusi so držali predele na vzhodni strani reke do 3. avgusta.

Druga bitka za posest Smolenska se je pričela po zdrobitvi nemške bojne črte v Ukrajini. Rusi so reokupirali Smolensk 23. septembra preteklega leta. V mestu, ki je pred vojno imelo 185.000 prebivalcev, zdaj biva okrog 40.000 ljudi. Le tristo izmed 8000 poslopij še stoji, vsa druga so v razvalinah. Vsi železni mostovi na reki Dnjeper so bili razdejani v bitkah. Nekateri so Rusi od reokupacije nadomestili v jeseni.

Sloviti spomenik maršala Kutuzova, proslavljajoč njegovo akcijo proti Napoleonu I. 1812, so Nemci odstranili. Okrog tega prostora so grobovi junakov, ki so padli v sedanjih vojni.

Prvo delo, katerega so se Rusi lotili, je bilo čiščenje. To je že dovršeno, dočim morajo druga še čakati. Vodovodni in električni sistem je bil vzpostavljen in sedaj je v teku gradnja stanovanj.

Partizani zadajajo udarce Nemcem

Ljute bitke na dalmatinski fronti

London, 3. febr.—Enote jugoslovanske osvobodilne armade, katere poveljnik je maršal Tito, so zadale težke udarce nemški alpski diviziji v Dalmaciji, se glasijo komuniste. Partizani so okupirali mesto Bromino.

Komuniste omenja ljute bitke med partizani in nemško silo na 30 milj dolgi dalmatinski fronti od Knina do Benkovaca.

Vest iz Kaira, Egipt, pravi, da je nemško poveljstvo pozvalo ogrske čete, naj se pridružio nacijski sili v Jugoslaviji v operacijah proti partizanom. Ta dostavlja, da so partizani v akciji v več sektorjih in da skušajo preprečiti pošiljanje nemških čet preko Jadranskega morja na italijansko fronto, kjer naj bi se borile proti zavezniški, ki ogrska Rim.

Usnjarski delavci dobe zvišanje

Chicago, 3. febr.—Robert M. Burns, pokrajinski direktor vojne delavskega odbora, je naznanil, da bodo delavci, uposleni v usnjarskih tovarnah, dobili zvišanje plače. Odbor je odobril dogovor, ki so ga sklenili reprezentantje usnjarskih kompanij v čikaškem distriktu z unijo usnjarskih delavcev. Zvišanje bo znašalo pet do deset centov na uro.

Domače vesti

Obiski in pozdravi

Chicago.—Frank Pechnik, Pueblo, Colo., pozdravlja uredništvo Prosvete iz San Franciscua, Cal.

Milwaške vesti.

Milwaukee.—Pred dnevi je umrl Jos. Mavrin, star 62 let. Zapušča ženo, sina, hčere, brata in sestro. — Poroke iz zadnjih dni: Leo F. Kramer in Rose M. Frangeš, Victor Verdev in Mary Anastasi, Edwar B. Magister in Florence Schuman ter Francis J. Zugel in Rose Petrin.

iz Clevelanda

Cleveland.—Dne 31. jan. je v bolnišnici umrl Louis Tomšič, star 64 let in rojen v Žvirči vasi pri Hinjah na Dolenjskem. V Ameriki je bil 40 let in tukaj zapušča brata. — Istega dne je umrl Edward Prijatelj, star 27 let in rojen tukaj. Bil je član društva 173 SNPJ in zapušča starše, brata, dve sestri in strica.

Nov grob v Detroitu

Detroit, Mich.—Dne 31. jan. je naglo umrl, zadet od kapi, Anton Zakrajšek, star 69 let in član društva 121 SNPJ. V Ameriki je bil 49 let in zapušča sina in dve hčeri. Bil je dolgo let naseljen v Johnstownu, Pa., odkoder se je preselil v Detroit.

iz Minnesote

Gilbert, Minn.—Dne 21. jan. je tukaj umrl Mihael Zalokar iz Most pri Kamniku. Zapušča ženo in tri hčere.

Nagla smrt v Jolietu

Joliet.—Dne 24. jan. jutraj je Jos. Ržič, star 54 let, hotel oditi na delo, toda zgrudil se je in obležal mrtev. Zadel ga je srčna kap. Rojen je bil v Dragošah pri Dragatušu v Beli Krajini in zapušča dva sinova (oba pri vojakih in eden teh leži ranjen nekje v Italiji), tri hčere in dva brata.

Pravda zanika zvezo med komunisti

“Poročilo razširili postopači v Kairu”

Moskva, 3. febr.—Pravda, glasilo ruske komunistične stranke, je zanikala poročilo iz Kaira, Egipt, da sta komunistični stranki v Bolgariji in Grčiji sklenili dogovor glede ustanovitve sovjetskih socialističnih republik na Balkanu. Pravda trdi, “da je poročilo rezultat nacijske propagande in da so ga razširili postopači v Kairu.”

Zanikanje vsebuje članek, ki ga je spisal Dimitrij Zaslavski. Poročilo trdi, da sta dogovor podpisala Dušan Daskalov, vodja bolgarske komunistične stranke, in Doron Loanidis, vodja grške komunistične stranke. Dogovor predvideva sovjetsko zvezo Balkana v okviru meje, ki naj bi šla ob reki Donavi do Reke, pristanišča ob Jadranskem morju. Zaslavski pravi, da je poročilo povzročilo strah v krogih grške ubežne vlade.

Divja stavka v avtnih tovarnah

Produkcija materiala za armado zavrtla

Detroit, Mich., 3. febr.—Divja stavka je izbruhnila v tovarnah divizije Chevrolet korporacije General Motors in zavrtla produkcijo materiala za ameriško armado. Stavkarji so člani unije združenih avtnih delavcev CIO. R. J. Thomas, predsednik unije, je ukazal stavkarjem, naj se takoj vrnejo na delo, toda le nekaj se jih je odzvalo. Picketi oblegajo tovarne, da odvrnejo one stavkarje, ki se hočejo vrniti na delo. Uradniki korporacije so izjavili, da je v stavki zavojevanih čez 2500 delavcev.

POLITIČNO PREMEŠANJE V ITALIJI NA VIDIKU

Amerika in Velika Britanija revidirali stališče

AGITACIJA ZA ODSTAVITEV KRALJA

Washington, D. C., 3. febr.—Vprašanje italijanske notranje politike je prišlo v ospredje v Washingtonu in Londonu kot posledica opozicije šestih italijanskih političnih strank proti vladi premierja Badoglija. Zamenja so se že pokazala, da se Amerika in Velika Britanija ne bosta upirali želji italijanskega ljudstva, da zavezniška vojaška vlada stori korake za drastično politično premešanje.

Predsednik Roosevelt je na sestanku s častniki, ki so ga vprašali, naj pojasni poročila glede umaknitve ameriške podpore Badogliju in kralju Emanuelu, odgovoril, da administracija še vedno zavzema stališče, da ima italijansko ljudstvo pravico odločitve, ali hoče kralja ali katerega koli drugega za vladarja. Poročila omenjajo tudi skrajnejše spremembe v vladi južne Italije.

Sedaj premier Badoglio in kralj Viktor Emanuel vladata nekatero pokrajino osvobodjene Italije. Vse z izjemo Sardinije so na peti italijanskega “škornja”. Njuna vlada je v akcijah podvržena omejitvam zavezniške komisije, katere načelnik je general Henry Maitland Wilson, vrhovni poveljnik zavezniške sile v Sredozemlju. Vse ostale osvobodjene italijanske pokrajine so pod direktno kontrolo zavezniške vojaške vlade.

Nasprotniki zavezniške politike v Italiji trdijo, da ameriški državni departament p o m a g a vzdrževati Badoglija in kralja na krmlju proti volji italijanskega ljudstva, dočim drugi trdijo, da je bilo to res v prelošlosti, a zdaj ni več. Državni tajnik Cordell Hull, kakor Roosevelt, je dal razumeti, da se ne bo upiral spremembi, ko pride čas za odstranitev kralja in Badoglija. Medtem pa italijanske protifašistične stranke nadaljujejo z agitacijo za odstranitev kralja in Badoglijeve vlade. Možnost je, da bosta odstranjena po zavezniški okupaciji Rima.

Nacijska stranka udeležena v izgubah

Bern, Švica, 3. febr.—List Collogne Zeitung je objavil članek z namenom, da dokaže, da nacijska stranka je udeležena v vojnih izgubah. Ta trdi, da ena četrtna voditelj Hitlerjeve mladinske organizacije je bilo ubitih v vojni, druga četrtnina pa ranjenih. Čez 40 odstotkov od 6.500.000 članov nacijske stranke je v armadi in izmed teh je bilo 1.250.000 odlikovanih v znak priznanja izkazanega junaštva v bitkah s sovražnikom na frontah.

Klavniška unija zahteva zvišanje

Chicago, 3. febr.—Uradniki klavniških delavcev, včlanjene v Kongresu industrijskih organizacij, so izjavili, da bodo zahtevali zvišanje plač pri zaslišanju pred člani vojnega delavskega odbora, ki se prične prihodnji teden. Lewis J. Clark, predsednik unije, je naznanil kampanjo za zvišanje plač na konferenci s častniki v svojem uradu. On je dejal, da je povprečna plača klavniških delavcev 65 centov na uro in da bo zahteval zvišanje za deset centov v smislu zaključka, sprejetega na seji članov eksekutivnega odbora unije.

PROSVETA THE ENLIGHTENMENT GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Zdržišne države (raven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto...

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisni dopisov in nenarobnih člankov se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s listom: PROSVETA 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (February 29, 1944), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina.

Glasovi iz naselbin

Glas s farme

Cherry Valley, N. Y.—Bom nekaj poročal s farme. Že 26 let sem na farmi, toda še nobeno leto ni minilo kot lani, da ne bi ovsa sejal. Lani ga pa nisem, ker je bilo tako mokro leto.

Naredil sem nov hlev za 20 glav živine, tako da je pozimi gorak. Pa tudi tekočo vodo sem napeljal vanj in je v tem oziru zdaj boljše.

Zdaj pa naj posežem še malo nazaj. Leta 1930 mi je hlev pogorel in mislil sem takoj drugega zgraditi. Pa me je žena pričela nagovarjati, naj dam farmo sinu.

Sin se je takoj oženil. Prišla je mlada k hiši in je takoj udarila po mizi, češ, jaz sem tukaj boss. Moji ženi tudi jesti ni pustila pri mizi.

Ignac Shulgaj.

Po 23 letih v Chicagu — V Cleveland.

Cleveland. — Ko pridem od Vidrovih v hotel, sem imel še nekaj časa, da vzamem kopalj in napišem par pozdravnih kartic. Medtem pa zavoni telefon in hotelska operatorica me vpraša, kdaj naj me zjutraj pokličejo.

Spal sem menda spanje pravičnega, kajti zjutraj ob določni uri nisem slišal telefona. Potem v trdnem spanju zaslišim močno trkanje na vrata. Skočim pokonci in prašam, kdo je. Pravi, da me po telefonu ne morejo zbuditi in ako želim vstati, ker ura je že 6:15. Hitro se zbruham iz svojega spanca, čez nekaj časa me pa zopet vpraša pred vrati, če sem vstal.

Hitro k zajtrku, potem pa se

opazujem zaposlenost uradnikov in uslužbencev, ki so zatopljeni v svoje delo. Ko vse to ogledujem, Godina pa mi tolmači, sem bil vesel, ker sem vzel to priliko in si ogledal vse to. Toliko skupnega sem imel vsa ta leta s "Cikago", ne pa prilike, da se seznanim z jednotlivim glavnim stanom in delom naših enotarjev.

Grem v drugo trgovino, kamor sem bil tudi namenjen. Velika razlika med trgovskimi podjetji, si mislim, ko vstopim. V tej trgovini namreč nisem opazil razstavljalnega prostora, niti tiste uljudnosti kot v prejšnji trgovini. Sele ko se jim predstavim, so se razgibali in me peljali od oddelka do oddelka.

Preteklo je že 23 let, sem rekel, odkar sem bil prvič in zadnjič v tem našem posloppju. To je bilo namreč na izredni konvenciji leta 1921, od takrat pa se nisem mogel odtrgati od dela, da bi šel. Tudi sedaj sem se težko, toda ni mi žal. Tako sem si torej vse dobro ogledal in se z vsemi seznanil.

Ura je hitro potekla. Poslovim se še od Vidra, ki mi izroči pozdrave za moje sorodnike Mermoljave in Zaječevu družino, s katerimi so menda prijatelji še iz Montane. Ravno tako vsem drugim želim "good-by" in s Cankarjem greva v drugo nadstropje, kjer mi pokaže svojo sobo in dvorano za zborovanje izvršnega odbora. Nekaj kratkega pogovora še z uslužbenci v upravnistvu in bil je čas, da tudi njim stisnem roko.

Ko vstopim, zapazim par deklet, ki so imele opravka s "kostonerji". Ena me vpraša, kaj želim. Videl bi rad Lotricha in želim zapaziti zamaknjenevga v delo v svojem posebnem prostoru. "Halo, Durn, kaj je pa tebe prineslo..."

Potem hitro na kosilo in nato nazaj na Lawndale ave. Ker sem bil že pozen, vzamem taksi in tako se zopet znajdem pred posloppjem SNPJ. Berger mi pravi, da je Kristan malo prej odšel v enotni urad, ker imajo tam menda revizijo Sansa.

Ko vstopim, zapazim par deklet, ki so imele opravka s "kostonerji". Ena me vpraša, kaj želim. Videl bi rad Lotricha in želim zapaziti zamaknjenevga v delo v svojem posebnem prostoru. "Halo, Durn, kaj je pa tebe prineslo..."

Predno se poslovim, mi pravi, da bo zvečer tudi on prišel v Center, če bom še tam. Odgovorim, da mislim iti k Molku na dom. Potem mi razkaže še to in ono in predstavi svoje pomočnike, med katerimi je tudi Mici Ovnova.

Spotoma opazujem naselbino in okolico, ki je še precej prijetna, posebno še okoli Centra. Tako se znajdem pred posloppjem, ki ga poznam še s slike. Vstopim kot v navadno stanovanjsko hišo, kar je tudi nekaj bila. V uradu se najprej pozdravim s starim znancom in prijateljem Charlesom Pogorelem.

Opazujem zaposlenost uradnikov in uslužbencev, ki so zatopljeni v svoje delo. Ko vse to ogledujem, Godina pa mi tolmači, sem bil vesel, ker sem vzel to priliko in si ogledal vse to. Toliko skupnega sem imel vsa ta leta s "Cikago", ne pa prilike, da se seznanim z jednotlivim glavnim stanom in delom naših enotarjev.

Grem v drugo trgovino, kamor sem bil tudi namenjen. Velika razlika med trgovskimi podjetji, si mislim, ko vstopim. V tej trgovini namreč nisem opazil razstavljalnega prostora, niti tiste uljudnosti kot v prejšnji trgovini. Sele ko se jim predstavim, so se razgibali in me peljali od oddelka do oddelka.

Preteklo je že 23 let, sem rekel, odkar sem bil prvič in zadnjič v tem našem posloppju. To je bilo namreč na izredni konvenciji leta 1921, od takrat pa se nisem mogel odtrgati od dela, da bi šel. Tudi sedaj sem se težko, toda ni mi žal. Tako sem si torej vse dobro ogledal in se z vsemi seznanil.

Ura je hitro potekla. Poslovim se še od Vidra, ki mi izroči pozdrave za moje sorodnike Mermoljave in Zaječevu družino, s katerimi so menda prijatelji še iz Montane. Ravno tako vsem drugim želim "good-by" in s Cankarjem greva v drugo nadstropje, kjer mi pokaže svojo sobo in dvorano za zborovanje izvršnega odbora. Nekaj kratkega pogovora še z uslužbenci v upravnistvu in bil je čas, da tudi njim stisnem roko.

Ko vstopim, zapazim par deklet, ki so imele opravka s "kostonerji". Ena me vpraša, kaj želim. Videl bi rad Lotricha in želim zapaziti zamaknjenevga v delo v svojem posebnem prostoru. "Halo, Durn, kaj je pa tebe prineslo..."

Potem hitro na kosilo in nato nazaj na Lawndale ave. Ker sem bil že pozen, vzamem taksi in tako se zopet znajdem pred posloppjem SNPJ. Berger mi pravi, da je Kristan malo prej odšel v enotni urad, ker imajo tam menda revizijo Sansa.

Ko vstopim, zapazim par deklet, ki so imele opravka s "kostonerji". Ena me vpraša, kaj želim. Videl bi rad Lotricha in želim zapaziti zamaknjenevga v delo v svojem posebnem prostoru. "Halo, Durn, kaj je pa tebe prineslo..."

Predno se poslovim, mi pravi, da bo zvečer tudi on prišel v Center, če bom še tam. Odgovorim, da mislim iti k Molku na dom. Potem mi razkaže še to in ono in predstavi svoje pomočnike, med katerimi je tudi Mici Ovnova.

Spotoma opazujem naselbino in okolico, ki je še precej prijetna, posebno še okoli Centra. Tako se znajdem pred posloppjem, ki ga poznam še s slike. Vstopim kot v navadno stanovanjsko hišo, kar je tudi nekaj bila. V uradu se najprej pozdravim s starim znancom in prijateljem Charlesom Pogorelem.

Filmalka igralka Margaret Adams

"Well, Durn, čas je, da si že enkrat prišel k nam." Tako se pozdraviva. Odkáže mi stol in takoj v pogovor. Vprašam ga, če je sam. Ja, sodrug Zaitz je v tiskarni, kjer bo mogoče do polnoči pri vlaganju Proletarca. Tak opravke ima vsak ponedeljek, mi razlaga. Zaitz mi je še v soboto povedal, ako pridem v ponedeljek, bo on v uradu le dopoldne.

Charlija vprašam, koliko časa ima urad odprt in da ga ne želim zadrževati od dela. Nič zato, urad je navadno odprt do pete ure. Torej v 20 minutah se bova lahko še pogovorila, si mislim. Tako bom vse lepo opravil, jutri zjutraj pa domov s vlakom. Kratke pogovore, potem pa mi razkaže Center — Zaitzovo sobo, klubov arhiv in knjižnico, malo zborovalno sobo, Proletarčev knjižarno, nato pa v drugo nadstropje, kjer je prijazna dvorana za seje, male družabnosti in zabave, majhen bar in kuhinja.

Nato greva v spodnje prostore Družabnega kluba, kjer rojaki večih kakšnega stisnejo. Predstavi mi oskrbnika Luko Groserja. Posluživa se vsak enega, potem pa se poslovimo. Charles me vpraša, kam sedaj. Najprevo k Bergerju na večerjo, potem pa k Molku. Dobro, grem s teboj, sampo malo počakaj, da pokličem ženo in ji povem, da ne pridem k večerji in pridem bolj pozno domov. Charles mi je storil uslugo, ker me je po večerji spremljal k Molku, kajti bila je tema in nepoznan človek bi težko našal sam. Od Bergerja sva hodila precej časa do apartmanta, ne hiše, kjer stanujejo Molkovi.

J. F. Durn.

Podružnica št. 39 SANSa

Cleveland, O.—Minulo je komaj petih sedem mesecev, odkar se je na pobudo direktorija Šlov. narodnega doma na St. Clair Ave. ustanovila podružnica Slovenskega ameriškega narodnega sveta (SANS). Priznati moramo, da smo bili z ustanovitvijo nenavadno počasni, ali če hočete—silno previdni.

Povod za to je dal sam Slovenski narodni kongres, ki je nominiral in "izvolil" v glavni in širši odbor nekatere ljudi (ne vse), o katerih se je že takrat vedelo, da niso iskreni in da jih dobrotit SANSa prav toliko briga kot lanske sneg. Poznejši razvoj je pokazal, da je temu res tako, kajti, ker SANSa niso mogli prilagoditi svoji lastni politiki, so postali njegovi nasprotniki, ki skušajo z intrigami in nekakšno protivno politično organizacijo škodovati ugledu SANSa in njegovih voditeljev.

Toda iz te moke ne bo kruha kajti SANS je danes tako krepak in trdno zasidran, da ga noben vihar več ne podere—še manj pa sapica, ki pihlja iz nasprotnega tabora. Ko se je nedavno vršila čikaška konferenca SANSa, so nekateri že brusili fičefaje, ker so pričakovali, da bo rompompom. Pa so se poštečno urezali, ker konferenca je bila zelo konstruktivna in so naprednjaki kot tudi katoličani zborovali složno in z razumevanjem za glavni cilj: svobodno in demokratično Jugoslavijo.

Našo podružnica se je razvila iz ponižne mladike v krepko drevo, ki je razširilo svoje veje v sleherno zavedno slovanstvo hišo. V svrhu, da narod spozna SANSove voditelje in da se skozi živo besedo seznanj s cilji in nameni SANSa, je sklicala podružnica ogromen shod, ki je v moralnem in gnotnem oziru daleč prekosil naša pričakovanja. Nič manj uspešen ni bil Balokovičev koncert pod pokroviteljstvom ZOJSA.

Letna seja podružnice št. 39 SANSa se je vršila dne 28. jan. Na tej seji je tajnik John Sušnik poročal sledeče: Skupnih dohodkov je imela podružnica v teku sedmih mesecev \$4.741.52. Včlanjenih družtev je 41 in posameznih članov 326. Poročilo je torej nadvse optimistično, kar znači, da naša naselbina še vedno nosi zastavo, kadar gre za dobro stvar.

Na tej seji so se vršile tudi volitve za leto 1944. V odbor so bili izvoljeni sledeči: Predsednik L. Kuslan, podpredsednik: K. Stokel, F. Cesen in Tončka Simčič, kor. tajnik J. Sušnik, finančni tajnik M. Lučič, zapisnikar M. Medvešek. Poleg teh je bil izvoljen tudi nadzorni, publicistični in priredbeni odbor. Vsi odborniki so delavni in zaslužijo zaupanje.

Predsednik Kuslan je odvelnik in po prepričanju katoličan. V svojem letnem poročilu se je dotaknil tudi takozvane "sporne" točke v SANSu—partizanov, katerim je dal visoko priznanje. Njegov lep govor je bil v silnem protislovju z mnenjem gotovih nasprotnikov.

Tudi korespondenčni tajnik John Sušnik je katoličan in velik Slovan. On je bil rojen v Ameriki, toda je živel več let v Jugoslaviji, zato so mu znane "krepkosti" srbske diktature. Za SANS se veliko žrtvuje vzlic temu, da vodi uspešno trgovino. Ostali odborniki so pa itak poznani kot društveni in kulturni delavci.

Podružnica št. 39 se tem potom iskreno zahvaljuje narodu za naklonjenost v prošlosti in upa, da ji ostanete zvesti tudi v bodočnosti, dokler ne zaplapolo zastava svobode in enakopravnosti v tužni Jugoslaviji s pomočjo zaveznikov—Amerike, Rusije in Anglije!

Za publicistični odbor: Frank Česen.

8 poti

Zadnje čase je prepolno dopisov o rečeh, o katerih bi bilo bolje, da bi se v teh časih doma poravnalo. Namesto da bi skupno delovali za pomoč Sloveniji in za skupnost slovanstva, pa se nekateri bijejo po prsih, kdo in kaj so in kaj bi radi bili itd.

V mojem zadnjem opisu z mojeg potovanja v okolici Krasnotowna, Minn., kamor sem šel zadnjič jesen, se neke glasijo kot da je prvak Pirc dal meni gotovo reči. Ne, to je dal Bubu, jaz pa sem potem od Buba od časa do časa dobil marsikaj, nekaj (Dalje na 2. strani)

Slovanstvo in komunizem

Vprašanje rusko-poljske meje, o katerem danes ponovno razpravljajo br. Milan Medvešek, clevelandski sodruknik Prosvete, ni prav nič težko z demokratičnega stališča, kakor je bilo v našem listu že večkrat poudarjeno. Vskaku svojo! Ukrajinci naj se združijo z Ukrajinci, Belorusi z Belorusi in Poljaki s Poljaki, kakor odglasuje večina pri svobodnem glasovanju. Tega glasovanja ob rusko-poljski meji do danes še ni bilo! Enkrat bo moralo biti. Zakaj se ne zedinijo za glasovanje in počakajo?

Fakt je, da vsak obmejni spor prizadeva manjšino. Kjer koli je prebivalstvo mečano, je manjšina udarjena. Kaj storiti z manjšino? Totalitarski način je, da se manjšina ubije. Demokratično načelo je proti temu. Dr. Beneš predlaga preselitev manjšin h kompaktni celoti. Teoretično se to lepo sliši, v praksi pa je marsikje neizpeljivo. Ostanje torej demokratično načelo, da se manjšinam zajamčijo kulturne pravice.

Medvešek ne omenja poročila iz Moskve, v katerem je Stalin objubil Poljakom, da jim bo pomagal do naplčila za izgubljeno ozemlje na ruski strani z nemškimi teritorijem v Vzhodni Prusiji, Pomeraniji in Zapadni Šleziji. Stalin je baje rekel, da bi rad videl neodvisno in čisto Poljsko. Ali ni to kontradikcija? Kako naj bo Poljska močna, če jo obrežejo na vzhodni strani, na zapadni pa zakrpajo z nemškimi življenji? Ali ne diši to po imperializmu?

Br. Medvešek pravi, da se on šteje za socialista, toda ne tiste vrste, da bi bil pripravljen zvezati se z vsakim reakcionarjem in boju s komunisti. Kaj naj to pomeni? Kdo so ti socialisti, ki so pripravljeni zvezati se z VSAKIM reakcionarjem? To bi bili edino nacionalni socialisti ali nacisti. Ameriški socialisti, katere vodi Norman Thomas, se danes imenujejo demokratični socialisti in so zelo kritični napram Stalinovemu režimu, odločno pa odklanjajo vsako zvezo z reakcionarji; prav tako so socialni demokrati v New Yorku zelo kritični napram Stalinovi vladi in enako napram reakcionarjem vsake vrste. Drugih socialistov v Ameriki ni, razen če se oziroma na neke majhne in dogmatične sekte in pa pristaje umorjenega Trockega, ki so zavrgli komunistično ime.

Vsekakor br. Medvešek ne spada (idejno) k prvim in ne drugim. Kakšen socialist je on? Denimo na rešeto njegove argumente, morda kaj izluščimo. V današnjem članku na primer piše, da so se našli v objemu z ubežno poljsko vlado v sedanjem sporu z Rusijo ameriški reakcionarji in napol fašisti, kakor tudi "konfuzni dogmatiki, ki menijo, da so sovjeti izdali socializem." Koga misli br. Medvešek z zadnjimi? Ali misli demokratične socialiste? Bilo bi logično. Ali je to njegov argument? Ne! Čegav argument je to? Browderjev! Browder, vodja ameriških komunistov, vedno meče v en klub Hearsta, McCormicka, Diesa, Thomasa in socialne demokrate. Noben demokratični socialist ne dela tega. Well, Browder ne taji, kaj je—čemu se pa br. Medvešek skriva za socialist, dasi ga ni sram, če se poslužuje Browderjevih argumentov?

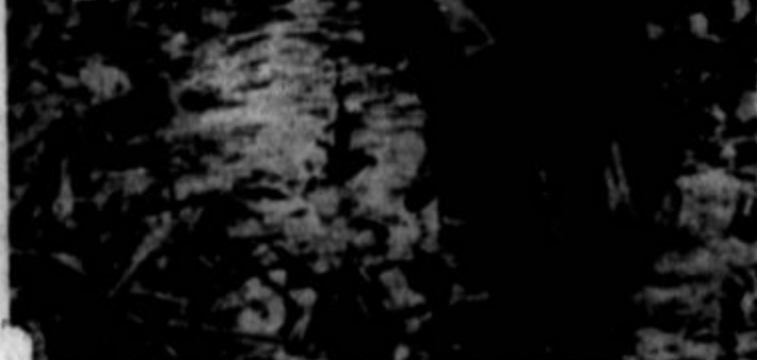
Pisec teh vrstic je enako kritičen napram poljski vladi, jugoslovanski vladi, angleški vladi, ameriški vladi, vsaki vladi, kakor je napram Stalinovi vladi, kadar gleda nanje s socialističnega stališča in to stališče je v vsakem slučaju kompletno demokratično. Kako pa gleda br. Medvešek, ki pravi, da je socialist? Ali gleda socialistično? Kompletno demokratično? Ne! On gleda dočela komunistično. Zato pa vidi v sovjetski Rusiji vse pravilno, vse dobro, vse upravičeno in vse najboljšje...

Tukaj se pokaže njegovo slovanstvo v pravi luči. Vsi Slovani bi se morali oteniti velike slovanse Rusije—ne zaradi tega, ker je slovanška, pač pa zato, ker je komunistična! (Dokler je bila Rusija caristična, menda ni bila slovanaka!) Vsi njeni sosede bodo MORALI kooperirati z Rusijo—ne zaradi tega, ker je slovanška, temveč zato, ker je sovjetska! Vsi Slovani bi morali biti solidarni s Stalinovim režimom, da se očuvajo Germanov—ne zato, ker je Stalinova vlada slovanška, pač pa zato, ker je komunistična, pri tem pa je pozabil, da so v vseh slovanških deželah tudi "žlahčiči," kapitalisti in drugačni izkoriščevalski reakcionarji, ki so sicer Slovani, toda, če je br. Medvešek dosleden, jih bo odklonil (slovanse brate), kakor odklanja izkoriščevalske ameriške kapitaliste. Ta kontradikcija se slabo pristoja socialistu!

Skrajno nesocialistično in nedemokratično je tudi to, če br. Medvešek zapiše, da bo Poljska in drugi mali sosede morali živeti v prijateljstvu(?) z veliko Rusijo, ker drugače se lahko zgodi, da izgube neodvisnost. "Saj lahko vsakdo razume, kaj se zgodi z majhnim človekom, če prične brenati velikana. Ko je velikani zadosti, ga položi na kolena in ga naseška." To je dočela komunističen in totalitarski argument. Germanaki nasilniki tudi pravijo, da mali narodi nimajo pravice do obstoja in povodov, ko "jagnje kali vodo volku," je na milijone. Kdo pa breca velikana, da bo naseškan? Ali je kdo tako neumen?

Br. Medvešek govori o intrigah Poljakov in drugih malih sosedov. Da, bile so intrige, ampak v ozadju so vedno stali veliki intriganti. Kaj pa so medtem delali boljševiki? Ali niso vsi tista leta intrigirali pri sosedih, v Nemčiji, Franciji in po vseh deželah za komunistično revolucijo in izzivali večne spore, stavke, izgrede in krvave spopade? Slabo se pristoja socialistu, kadar ignorira vse novejšo zgodovino na vseh straneh in gleda le na eno stran. To je na vsej črti taktika ameriških in ostalih komunistov.

Skratka: Milan Medvešek, ki je toliko dobrega obetal med nami, se je popolnoma prepustil komunistični ideologiji in taktiki. Na žalost ni on sam. So tudi drugi, ki sicer pravijo, da so socialisti, toda Stalin jih je lahko vesel. To dokazuje, koliko naziv "socialist" še pomeni.—I. M.

Ameriški pomorščaki v vodi džungle na Novi Britaniji.

Od časa do časa

poročila in komentira
Milan Medvošek

V Prosveti št. 15 sem napisal kratek članek o ruskopolskem sporu, ki se tiče zapadne Ukrajine in Bele Rusije. Poljska ubedna vlada je namreč zagnala silen krik, ki se ga sliši po vsem svetu, ko je rdeča armada prestopila nekdanjo staro poljsko mejo, to je v tisti del Ukrajine in Bele Rusije, katerega je Pilsudski iztrgal sovjetom, ko so bili ti silno oslabiljeni od civilne vojne. Poljskega napada in priključitve zapadne Ukrajine in Bele Rusije niso tedaj odobraval zavestniki, ker so bili Poljaki v teh krajih v veliki manjšini.

Toda vse to bi bilo pozabljeno, ako ne bi zdaj poljska vlada klicala na pomoč ves svet, češ, da so tisti kraji njeni in da bodo sovjeti kršili Atlantski čarter, če priključijo zapadno Ukrajino in Belo Rusijo Sovjetski uniji. Ob istem času pa širi poljska ubedna vlada vsake vrste propagando proti sovjetom, ki se skoro nič ne razlikuje od Goebbelsove propagande. Na primer oni Poljaki, ki stoje za poljskim režimom v Londonu, še zmirom širijo laži, da so sovjeti pomorili nad 10.000 poljskih vojakov, katere so faktično ubili naciji.

Ako bi Rusija zagrozila, da si bo priključila kraje, ki so poljski, potem bi bili Poljaki upravičeni klicati svet na pomoč, tako pa niso in to toliko manj, ker bo ravno rdeča armada tista armada, ki bo osvobodila ostalo Poljsko izpod nemškega jarma.

To, kar danes počenjajo nekateri Poljaki, v prvi vrsti poljski žlahčiči, škoduje skupnim zavestniškim naporom v boju proti Hitlerju. Razumljivo, reakcionarni svet, ki bi že od nekdaj rad utopil Rusijo v žlici vode, pridno pomaga poljski ubedni vladi pri njenih neupravičenih zahtevah. V tem sporu drže s Poljaki tudi vsi oni, ki smatrajo Sovjetsko unijo in njene voditelje za največje zlo na svetu, tako veliko zlo kot fašizem. In tako se najdejo v objemu Hearst, McCormick in drugi kapitalistični torjiti s fašističnimi tendencami in pa konfučni dogmatiki, ki menijo, da so sovjeti izdali socializem. Za vse te ni važno, ali je stališče poljske vlade pravilno ali ne, glavno je, da je naperjeno proti sovjetom.

V zgoraj omenjenem članku sem dejal, da so tisti časi, ko so poljski žlahčiči intrigirali proti Sovjetski uniji, najbrže za zmirom minili. Da bodo morale vse sosedne države velike slovanske sosedne kooperirati s Sovjetsko unijo.

Brata urednika so te in nekater druge besede zbudile in napisal je dolg kritičen članek. On vidi v taki kooperaciji diktatoru Rusije nad njenimi sosedami.

Če on vidi v tem podložnost, je to njegova stvar. Jaz pa mislim, da bo neizogibno za ruske sosedne kooperirati z njo.

Po prvi svetovni vojni je ves svet brežal, da raztrga Rusijo in njen sistem. Pri tem delu so delovale skoro vse ruske sode, ki so dobivale oporo pri kapitalističnih velesilah. Poljaki, mislim one iz vladajoče kličke, in zgornjih plasti, so pri vsaki priliki fabricirali laži o Rusih in skupno intrigirali z Nemčijo, Francijo, Anglijo in Ameriko v rusko škodo. V Rigi, glavnem mestu Latvije, je bila posebna tovačnica za laži o Sovjetski uniji, ki je bila na delu noč in dan. V Jugoslaviji je bilo zatovališče belogardistov, kateri so imeli posebno protekcijo kralja Aleksandra samo zato, ker so bili sovražniki sovjetske Rusije.

Finski so se zbirali vsake vrste protisovjetski elementi. Edina Turčija je bila v tem pogledu zjema.

Danes vse kaže, da bo Sovjetska unija navzlic ogromnim žrtvam postala najmočnejša država v Evropi, močnejša kot je bila kdaj katera država v zgodovini evropskih narodov, dočim bodo Francija, Nemčija in tudi Anglija manj močne kot po zadnji svetovni vojni. In če bo tako, kakor vse kaže, da bo, potem je razumljivo, da bodo ruske sosedne prenehali z intrigami proti njej, bodo moralno živeli z njo v prijateljskih od-

nošajih, kajti drugače se lahko zgodi, da izgube svojo neodvisnost. Saj lahko vsak razume, kaj se zgodi z majhnim človekom, če prične brcati velikana. Ko je velikana zadosti, ga položijo na kolena in ga našeska.

Ruska vlada je jasno povedala, da želi močno in neodvisno Poljsko, toda ne take Poljske, ki bi ji bila sovražna kot ji je bila pred vojno in je še danes.

Stališče sovjetske vlade ni kršitev Atlantskega čarterja, kakor hočejo to nekateri zavijati, kajti faktično bi bil kršen Atlantski čarter, če bi pustili, da bi Ukrajinci in Beli Rusi še nadalje pripadali Poljski, kjer so bili zatirani.

Brat urednik pravi, da bi se rajš zanimali za Ameriko etc., kakor za taka vprašanja. Danes živimo v enem svetu in kar se godi v tej ali oni deželi, je važno tudi za nas. Danes je ves svet tesno povezan med seboj, kakor stanice v človeškem telesu. Willkie v knjigi 'One World' to dobro pokaže.

V istem članku brat urednik tudi piše o panslavistih, hej-Slovanih, stalinofilih etc. On pravi, da smo tisti, ki simpatično gledamo na sovjetsko Rusijo, stalinofilii, a si samo navidezno ovijamo glavo s slovansko pečo.

To je tisto, kar rodi konflikte med nami "boljševiki" in urednikom. On vidi v vsakem človeku boljševika, stalinista, komunisti, če ima dobro besedo za sovjetsko Rusijo, njen sistem in njene voditelje. A oni, ki se pri vsaki priliki obregajo ob sovjetke, so pa "čisti" demokratje.

O sebi rečem, da sem, kar sem, to je delavec, ki ga kapitalistični sistem izmoghava, zato sovražim ta sistem, sistem, ki je baš v tej deželi najbolj ukoreninjen, sistem, ki ustvarja iz ljudstva bebec, fetalne idiote, reveže in perverzneže. In ta sistem bo prej ali slej privedel silno katastrofo nad narodom. Kdor ni slep, lahko to sam vidi. In ni me sram priznati, da simpatično gledam na sovjetsko Unijo z upanjem, da bodo tam ustvarili socialistični sistem, dal ljudstvu demokracijo, v kolikor je še nimajo in da bodo pokazali svetu pot do boljšega in srečnejšega življenja. Trdno sem prepričan, da je prav sovjetska Rusija tista, ki bo izvršila to misijo, kajti vse da tako misliti, če objektivno pogledamo na rezultate, ki jih je Sovjetska unija do danes ustvarila.

Če tako gledam na Rusijo ali sem zato stalinist? Jaz ne morem nobenemu prepričati, kaj misli o meni, sam pa se štejem za socialista, toda ne tiste vrste, ki bi se bil pripravljen zvezati z vsakim reakcionarjem v boju proti komunistom.

Urednik se tudi norčuje, ker sem dejal, da smo Slovenci majhen narod in gledamo na Rusijo

Maršal Tito, poveljnik jugoslovanske osvobodilne armade.

ko ta veliko slovansko mater. Zgodovinski fakt je, da so Slovence skozi stoletja teptali močnejši narodi, zlasti Germani, in kot majhen narod smo se ozirali za pomoč na veliko slovansko Rusijo. In tako še danes figurativno govorimo o Rusiji kot o veliki slovanski materi, dočim Bolgari in Srbi isto izražajo z besedo "stric Ivan".

"Rusija tudi ni docela slovanska, temveč cel kupiček narodov in plemen, ki govore okrog 60 jezikov in narečij. In ta mešanica naj bo slovanska mati!" piše brat Molek.

Res je, da ni Rusija popolnoma slovanska in da živi v njenih mejah 169 etnografskih skupin, vendar pa je njeno prebivalstvo v pretežni večini slovansko, in sicer 78.1 odstotka, dočim nobena druga narodnost ne šteje več kot 4% prebivalstva.

O panslavizmu se bi dalo marsikaj napisati. Dokler panslavistične strme po združenju Slovanov, ni nič narobe z njimi. Prvi slovnični panslavistični pisatelj Jurij Križanič, hrvaški duhovnik, je poudarjal, da je potrebno, da slovanska ljudstva dosežejo med seboj čim večjo politično solidarnost. To stališče prvega panslavista je bilo popolnoma pravilno, kajti od vseh strani so se v slovanske narode zagostili drugi narodi, jih cepili med seboj in izkoriščali.

In tudi pred to vojno ni bilo dosti bolje. Ako bi bili Poljaki, Rusi, Čehi, Slovaki in Jugoslovanci solidarni in enotno nastopili proti Nemcem, bi bili ti poraženi, še preden bi Nemci udarili in ne bi pretekali toliko slovanske krvi kot je že! A na žalost, Slovani so bili razdruženi in sovražni drug proti drugemu.

Dokler panslavizem ne bazira na agresivnosti, kakor bazira germanizem, temveč na skupni obrambi Slovanov proti njihovim sovražnikom, je tak panslavizem popolnoma na mestu. Seveda, pisec pa ne verjame v tisto vseslovanstvo, ki je podobno vsegermanstvu, kajti ekstremno slovanstvo ni nič drugega kot fašizem.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

kot dar, največ sem pa od njega kupil. To omenjam v vednost onim, ki se zanimajo.
Matiija Pogorelec.

Se vadi v pisanju

Biwabik, Minn.—Zopet se oglašim, ampak je tako kot prvi star pregovor: Dosti je poklicanih, a malo izvoljenih. In tako je tudi z nami. Nekaterim se dopade to naše pisanje, drugim ne. Ampak tisti, ki so bolj učeni, naj potpre z nami, kajti mi se s tem vadimo v pisanju. Ampak nekateri bi mi tudi radi vzeli to veselje, toda ne bo nič. Prvič imam to pravico, ker sem že dolgo let član jednote, drugi sem pa star naročnik Prosvete in oboje redno plačujem. Mislim, da bo vsakdo razumel, kaj hočem s tem povedati.

Frank Karish.

Vsakega malo

Benid, Ill.—Ker nisem za drugo delo, bom pa malo napisala. Sedim lahko, ne morem pa ležati ali delati, ker me križ boli. Ana Pasarich je tudi pisala, da jo je v križu zbolelo in kaj ji je zdravnik povedal. Tudi jaz sem se prestrašila, kaj bo. Bila sem že pri kiroprakterju, toda mi nič ne pomaga.

Pred leti mi je nekdo potožil, da ga hrbet boli. Dejala sem mu, naj ga sname in svetinjico obesi. Sedaj bi bilo pa tudi meni treba nekaj drugega obesiti. In to je prišlo ravno sedaj, ko bo treba lopato v roke in zemljo obračati. Sedaj je že lepo vreme, seveda prehitro. Ne vem, kakšno navdušenje bo letos za nas "vrtnarje," ker lani se nam je prav slabo obneslo.

Rudarska pogodba je podpisana (tukaj je Progressivna rudarska unija). Narediti moraš seveda tako, kakor ti boss reče. Edino dobro je to v tej pogodbi, da je ostalo pri sedemurnem delovniku, kar je več kot dovolj za stare majnarje.

Pred tednom nas je obiskala Olga Setina iz St. Louisa, toda doma iz Hibbinga, Minn. Prišla je z našimi dekleti. Spoznale so se skozi "božično potico." Vse namreč delajo v tovarni Curtis Wright Co. Olga je pravo slovansko dekle, čeprav je tukaj rojena. Zna lepo peti in same slovenske in tudi igra na klavir. Tako je vsaka nekaj časa igrala, naša Justina in Olga in zraven sta peli kot za stavo. Prav fletno jih je bilo poslušati. Olga ima izredno lep ait. Rekla je, da samo Slovenci znajo lepo peti.

V Prosveti je precej prepirla radi urednika. Včasih to že kar preseda. Jaz pa tako mislim, ako se Molek ni sedaj naučil, se tudi sedaj ne izplača učiti ga. On že ve, kaj dela.

Skozi Prosveto sta me našli dve šentrupečanki: J. Skrbetz iz Johnstowna, Pa., in Anna Aspeck iz Salema, O. Sedaj si dopisujemo. Zahvalili sta se mi za dopis z dne 17. nov. 1942(7).

Naše društvo je naročilo Adamičevo knjigo My Native Land. Najprvo sem jo jaz vzela, da jo prečitam. Nekaj časa sem jo brala, toda ne morem več, ker je preveč grozodejstev. Ne grem v glavo, kako morejo biti "civilizirani" ljudje take zverine. Na strani 95 nekaj piše tudi o Št. Rupertu. Res žalostno, ako je resnica, kar je v tej knjigi.

Johana Masko me je prosila, naj se v njenem imenu zahvalim članom društva 356 SNPJ, ker so ji odobrili prošnjo, kakor tudi glavnemu uradu jednote za denarno pomoč. Zelo je bila vesela in se iskreno zahvaljuje.

Mary Denutie je dobila pismo iz Londona od sinov. Oba sta šla preko morja z istim parnikom, oba v London. Sedaj sta se sešla s posredovanjem Rdečega križa. Razume se, da sta bila oba zelo vesela. To sta John in Joe Nemanich. Johnny piše, da mu je strašno dolgčas in pogreša Ameriko.

Annie Widmar, 356.

Znanost ne pozna meja

Canton, O.—Radio je zelo kompliciran instrument, toda radijski inženirji so ga tako izpopolnili, da ga lahko obvlada vsak otrok, čeprav ne pozna skrivnosti in preciznosti njegove mehanizma.

Koliko mornarjev in potnikov se je že rešilo s pomočjo radia, ko so se njih parniki ponearediči ali bili potopljeni na razburkanih valovih širokega morja. Tudi letalo brez radia bi bilo kot izgubljeni ptič v zraku in bi se moralo ravnati kot slepec na cesti. Enako se tudi ogromne vojaške armade danes kretajo na bojnih poljih s pomočjo radia. Tako tudi vojna in trgovska mornarica, sploh vsa vojna, morskina in zračna plovba.

Radijski inženirji, fiziki in izumitelji so sploh stalno na delu, da ta, za človeštvo danes tako potrebni mehanizem se bolj izpopolnjuje. Ko bo nekega dne ameriški prekoceanski zračni transport pristal na letališčih onkraj morja, iz njega ne bo stopil noben Lindbergh kot pilot, marveč samo potniki.

Taka kolosalna iznajdba, ki bi s pomočjo radia pilotirala zračne transporte od enega letališča do drugega, bo nekega dne velika senzacija. Ampak bo hitro pozabljena, kajti pahnila jo bo v ozadje nova, še večja iznajdba.

Ekperimenti velikega iznajdbitelja Thomasa Edisona na polju elektrike so veliko pomagali tudi Marconiju pri iznajdbi brezžičnega brzojava. Edison ima s svojimi iznajdbami neprecenljive zasluge za dobrobit človeštva.

Oni, ki je narisal "blue print" za luksuriozni veleparnik Normandie, je dobil malo priznanja, kajti zasenočilo ga je ime tega velikana, ki ga je narisal na papir. Sploh je bilo teh ljudi več. To so inženirji brodovja, brez katerega bi ljudje raznih kontinentov še danes živeli v velikih razdaljah drug od drugega.

Od iznajdb takih velikih mož ima danes človeštvo neizmerno korist. Dalje pridejo v poštev kot dobrotniki človeštva dobri pisatelji, učitelji, z dravniki, znanstveniki, inženirji in iznajdbitelji.

Mi mali emrlji, ki operiramo razne stroje moderne industrije in ki nam dajejo vsakdanji kruh, se polagoma tudi izpopolnjujemo za boljše človeško družbo.

Pred 150 leti so bile Združene države še velikanska prerija, pragozdovi, puščava in divjina. Tukaj so ležali pod skorjo zemlje nedotaknjeni ogromni naravnih zakladi. V to divjo Novo zemljo so se pričeli naseljevati iz Evrope naseljenici raznih narodnosti, najprvo iz dežel zapadne Evrope, potem pa še iz drugih delov kontinenta in sveta. Med temi naseljenici in njihovih potomci so bili ljudje dalekovidnega obzora. Za te ume je bila ta nova zemlja "bonanza", veliko bogastvo. Energični posamezniki so to zemljo pričeli raziskavati in izkoriščati: graditi ceste, kanale, mesta, farme, industrije, železnice in nihče jih ni pri tem oviral. Imeli so proste roke.

Danes lahko vidimo, kaj je v 150 letih napravila znanost in podjetnost v tej deželi. Vse to

Slovenska Narodna Podporna Jednota

2657-58 So. Lawndale Ave. Chicago 23- Illinois

GLAVNI ODBOR

- Izvršni odbor**
- VINCENT CAINKAR, gl. predsednik: 3887 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
  - F. A. VIDER, gl. tajnik: 3887 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
  - ANTON TROJAN, gl. pomočni tajnik: 3887 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
  - MIRKO G. KUHEL, gl. blagajnik: 3887 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
  - LAWRENCE GRADISEK, tajnik bol. odd.: 3887 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
  - MICHAEL VROVNIK, direkt. mlad. oddel.: 3887 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
  - PHILIP GODINA, upravitelj glasila: 3887 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
  - JOHN MOLEK, urednik glasila: 3887 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

Podpredsedniki

- MICHAEL R. KUMER, prvi podpredsednik: Box 84, Universal, Pa.
- CAMILUS ZARNICK, drugi podpredsednik: 3887 W. 60th St., Cleveland 1, Ohio

- Districtni podpredsedniki**
- JOE CULKAR, prvo okrožje: 417 Woodland Ave., Johnstown, Pa.
  - JAMES MAGHEE, drugo okrožje: R. D. No. 1, Oakdale, Pa.
  - RAYMOND TRAVNIK, tretje okrožje: 7888 Middlepointe, Des Moines, Mich.
  - JOHN SPILLER, četrto okrožje: 2975 Randall St., St. Louis 7, Mo.
  - UBSULA AMBROZICH, peto okrožje: 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
  - EDWARD TOMSIC, šesto okrožje: 882 W. 7th St., Walsenburg, Colo.

- Gospodarski odbor**
- MATH PETROVICH, predsednik: 353 E. 151st St., Cleveland 10, Ohio
  - VINCENT CAINKAR: 3887 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
  - F. A. VIDER: 3887 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
  - MIRKO G. KUHEL: 3887 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
  - JAOSB EUPAN: 1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
  - DONALD J. LOTRICH: 1887 So. Trumbull Ave., Chicago 23, Ill.
  - RUODOLPH LISCH: 700 E. 260th St., Euclid 17, O.

- Poradni odbor**
- ANTON ŠTULAR, predsednik: Box 77, Arma, Kansas
  - FRANK VIKARICH: 215 Toner St., Luzerne, Pa.
  - FRANK BARRIC: 19811 Mushok Ave., Cleveland 19, Ohio
  - ANDREW VIDRICH: 78 Forest Ave., Johnstown, Pa.
  - JOSEPHINE MOENIK: 712 E. 126th Street, Cleveland 19, Ohio

- Nedržavni odbor**
- FRANK ZAITZ, predsednik: 3881 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
  - MILAN MEDVOSEK: 15613 Upton Ave., Cleveland 18, Ohio
  - ANDREW GRUM: 17188 Snowden, Detroit 21, Mich.
  - JOHN OLIP: 821 So. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
  - FRED MALGAJ: 28 Westcott Ave., Peru, Ill.

Glavni uredniki

- DR. JOHN J. ZAVERNICK: 3218 So. Ridgeway, Chicago 23, Ill.

pa je uspelo zato, ker jih pri tem niso ovirale številne meje in starokopinski zakoni. Sploh so si oni sami zakone pisali.

Leo Tolstoj je nekoč zapisal, da sta v Rusiji dva človeka: eden, ki prižiga svečo, drugi, ki jo ugasuje. Oni, ki je prižigal, je bil učitelj, oni, ki je skrbel, da sveča ni gorela, je bil takratni pravoslavni duhovnik.

V tej Novi zemlji, ki je danes med najmodernejšimi državami na svetu, čeprav je najmlajša članica svetovne družine, imajo tudi nekateri duhovniki precej zasluge pri gradnji te moderne Unije, v kateri živi toliko različnih narodnosti, ki se prav dobro razumemo med seboj.

Toda, ako bi rekli, da je Amerika dosegla svoj višek prosvetno, znanstveno, industrijsko in mehanično, bi se motili. Višek so dosegli le nekateri, tako zvaní profitarji, ki žive v prvi vrsti za dolar—na račun drugih. Oni niso tepci, ker vedo, da so na tej zemlji nebesi in tudi pekli. Oni hočejo živeti v nebesih, drugi—delavsko paro—pa tiče v pekli.

Ti ljudje so tudi neke vrste znanstveniki, kajti razumejo se na brezmejno profitarstvo. Rooseveltova vlada jim je prva leta "new deala" nekoliko stopila na sprednji del čevlja. Ko so se po velikem gospodarskem polomu nekoliko opomogli, so zopet zakričali, da hočejo "free enterprise"—svobodno izkoriščanje delavcev in konzumentov.

Ta vojna jih je zopet posadila na krmilo in zdaj imajo zopet glavno besedo v deželi. Ampak vseh dni še ni konec. Gotovo pa je to, ako bo hotelo ameriško delovno ljudstvo imeti nove določbe po tej vojni, tedaj se bo moralo v ta namen tudi politično organizirati.

Kdor se danes rodi in ako bo preživel dobo prihodnjih 50 let, bo videl velike spremembe ne samo v področju mehanike in drugih ved, marveč tudi v družabnem ustroju te dežele in sveta.
Michael Chok.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

Oddajte jih naprej... drugi jih bodo rabili!

ZAMENJAJTE nerabno opremo za vojne znamke

VSI pridobite kadar zamenjate zavrnjeno opremo za vojne znamke.

Vojni delavec ali kdo drugi, ki potrebuje na času hranilno električno opremo, bo lahko kupil te popravljene stroje od vašega trgovca.

Vi dobite znamke—kar vam pomaga kupiti, ko bo zmaga naša, vašo bodo dočelo kuhinjo, o kateri ste "sanjali."

Stric Sam rabi denar vaših vojnih znamk.

Edino sovražnik bo izgubil pri kupčiji vaših vojnih znamk.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

Nova Hitlerjeva svilaša.

GUSARJI

(Les Flibustiers des Mers)

CLAUDE FARRERE

Poslovenil F. J-o

(Se nadaljuje.)

Gospod de Cussi Tarin je govoril z veliko zgovornostjo in močjo. Naštevati je, koliko je že storil v zadnjih letih korzarjem in kako se je trudil, da odloži izvrševanje vedno nujnejših zapovedi, ki mu prihajajo iz Pariza. Dokazoval pa je tudi, da tako več ne pojde, in da je kralj trdno odločen, da v sporazumu s španskim kraljem najstrožje in s silo zatre vsako nadaljnje kršenje svojih zapovedi. V to svrhu namerava poslati v Zapadno Indijo več svojih vojnih fregat, ki naj s silo napravijo red, če ne pojde iz lepa.

Kapitani se spogledajo in ne odgovore takoj, ker nočejo kazati odkritega upora. Obenem pa so odločeni, da nikakor ne odstopijo od svojega namena. Končno se oglasi general Grammont, ki misli, da je našel pravi odgovor: "Ho," pravi, "gospod namestnik! Kako pa naj kralj ve, da imamo namen odpraviti se proti Vera Cruzu, ko niti vsi naši tovariši ne vedo za ta namen? To ni mogoče! Uganil sem, gospod namestnik! Vaša prisrčnost, ki nam je znana, vas vodi v tej zadevi, ker se bojite močih surovosti, ki bi jih mi pri tej priliki morda izvajali proti Špancem. Toda na flibustejško čast vam obljubljam, da se ne bo zgodilo nič sličnega. Naš načrt je tako sijajno izdelan, da bomo zmagali, predno počni ena sama puška, in Špancem bomo izpraznila mošnje, predno bodo sami vedeli, kaj in kako. Le priznajte, boljše se res ne bi nikdo drugi obnašal!"

Vsi se glasno zakrohota, guverner pa ostane strog: "Ne šalimo se," pravi hladno. "Kralj prepoveduje vsakršno ropanje in napadanje. Mir je mir. Takšna je njegova volja. Kdor je ne spoštuje, naj si pripiše posledice. To si zapomnite."

Kapitani umolknejo. Celo sicer tako zgovorni Grammont ne najde primerne odgovora na te besede. Da priznava šestino, kraljeva volja je že nekaj veljala celo tem svobodnjakom, in kar tako bi se ji ne bili radi zamerili. Cussi Tarin je že mislil, da mu je uspelo. Mislil je pa to le tako dolgo, kakor rabiš časa, da napolni puško.

Kajti sedaj se dvigne Tomaž Jagnje. Vsakdo ga pogleda začudeno, kajti Tomaž Jagnje pri posvetovanjih navadno ni odpiral ust, ali pa le v najbolj redkih slučajih. Tudi je že skoraj leto dni tega, da se je njegovo razpoloženje na čudovit način poslabšalo. Vedno je nekako temen in mračen. In tudi doslej ni ves čas posveta znil nobene.

Sedaj pa govori s svojim hrapavim in nekoliko hrapavim glasom. Nikomur ni prišlo niti na misel, da bi ga prekinil, kajti njegova slava je sedaj bila vprav neizmerna in noben flibustejec se ni smatral za boljšega od njega.

"Kralj me je sivočasno sam sprejel na gradu Saint Germainskem in me tam preobložil z dokazi milosti. Tu izjavljam, da sem njegov najzvestejši podanik in iz vsega srca želim, da me v njegovi službi zadene junška smrt. Da mu dam prav in resničen dokaz svoje popolne udanosti, sem pripravljen, da zasidam njegovo vojno zastavo na utrdbah Verakruških, ki bi morale biti francoske in ne španske, kajti tako velik kralj je rojen, da gospoduje povsod!"

Vsa družina je očarana zaradi tega razumnega in lepega odgovora. Zato mu pritrjuje z gromovitim ploskom in klicanjem. Edini Cussi Tarin ne soglašja s splošnim mnenjem. Obrne se k Tomažu, in ga pozdravi z nemo kretno roko. Potem pa odgovori vsej flibustejški skupščini:

"Gospoda moja, moj namen ni, da bi se tu z

vami prepiral. Dovolj je, da sem vam sporočil voljo Njegovega Veličanstva. Zato končajmo. Dovolite mi, da še enkrat kličem vaš razum in da vas rotim, ne podajajte se na to pot! Že se zbirajo temni oblaki. Kraljeva je za prihaja nad vas! Strela ni tako nagla niti tako strašna. Zbogom, gospodje!"

Nato se pokrije in odide, flibustejci pa ostanejo zakrknjeni in bolj ko kdaj odločeni, da ne opuste svojega namena. Vendar pa so bili nekoliko vznemirjeni zaradi groženj, ki so jih slišali. Čim pa je bil namestnik skozi vrata, zavpije Tomaž trikrat zapored, bolj iz občutka ko razuma: "Živio kralj!" In takoj na to: "Naprej! Nad Vera Cruz!" Obče klicanje takoj pomiri vso družbo, ne da bi mogel kdo reči, zakaj in kako, in še istega večera odrine vse brodoglje z ugodnim vetrom naravnost proti kaboškemu rtiču, okrog katerega mora jadrali, kdor je namenjen za Vera Cruz...

Sedem dni pozneje je bilo mesto v njihovih rokah. Kakor je Grammont obljubil Cussi-Tarinu, res skoraj ni bilo treba enega udarca ali strela. Le trdnjava je bila nekoliko trši oreh. Pa tudi v tej borbi jih je padlo jedva sedem mrtvih, enajst pa ranjenih. To je bil skoraj neverjeten uspeh, ki je štel v dobro spretnemu generalu, zapovedniku, tako izkušenih in hrabrih čet, zbranih v takšnem številu, kakor tega flibustija dotlej še ni videla. Ravno toliko, če ne več, pa gre zasluga Tomažu Jagnjetu, čigar bogato izkustvo je bilo neprecenljivega pomena za zavzete mesta. Vrh tega je Tomaž v odločilnem trenutku s tako drznim pogumom naskočil na čelu čet, da je skoraj izgledalo, da ne lije zmage, marveč da dere v smrt.

40

Mesto Vera Cruz je bilo zavzeto in oplenjeno in korzarji so se nato jadorno odpravili na umik. Plen je bil ogromen in sedaj je bilo glavno, da ga spravijo na varno. Kajti straže so že javljale, da se bliža veliko špansko brodoglje sedemnajst vojnih ladij, katerih vsaka je močnejša, ko najmočnejša korzarška ladja; teh pa je bilo le osem, med njimi tri navadne jadralnice brez topništva.

Vkljub temu so jo udarili korzarji naravnost po sredi med španskim brodogljem, ki si ni upalo na napad, kajti na korzarjskih rajnah so plapolale strašne bele zastave, zastave flibustije in obenem Francije, poleg mnogih drugih dobro znanih in strašnih zastav, kakor so bile takrat na primer maloneški hermelin-in neka rdeča standarta, ki ima v sredi višito zlato jagnje. Admiral španskega brodoglja je sicer moral videti na korzarjskih krovih kupe plena. Toda vkljub temu si Kastiljanci niso upali napasti te zmage vajene čete.

Tako so se korzarji brez neviščnosti vrnili na Kravji otok, od koder so bili odrinili nekaj dni poprej. Tam so si lepo počeno razdelili plen. Tam je vsak med njimi pa že tudi prvi dan pričel zapravljati naplenjeno bogatijo na najbolj brezskrben način s pijačo in jedajo in v družbi lahkokrilih deklet. Kakor je namreč sicer Kravji otok v vsem zaostajal za Tortugo, je vendar že takrat imel lepo število gostilen in zabavišč ter ženske družbe. Karkoli si hotel kupiti, si mogel tam dobiti po vojaškem ali mornarskem okusu, bogato obleko, orožje, nakit in razne bisere ter drugo ništarijo. Razume se, da so trgovci bogato zaslužili pri tej trgovini. Za navaden kos svile, ki ga plačajo v Franciji s tolarjem, so na Kravjem otoku navadno plačevali po deset in petnajst zlatih dukatov.

(Dalje prihodnjič.)

Sirene tulijo...

A. Roimanc

(Se nadaljuje.)

IV

Ti dve besedi sta se mu zarili v možgane. Kaj bo, če bo jutro, ali bo pojenjal glad? Prekleta, še huje bo davil, še bolj bo objemal; dvanajst oči se bo svetilo vanj ter prosilo: kruha... Dvanajst oči, dvanajst svetlih oči, dvanajst lačnih oči... ah, ta blesk... umri bi človek pred njim... In v hiši je le še malo krompirja za kosilo, a drugega nič, pa že sinoči so šli spat brez večerje.

Jutro bo, v njega se bo svetilo dvanajst lačnih oči... Trepeta pred tem bleskom. Da bi ne bilo jutra, da ga še dolgo ne bi bilo, ah, pa je ura že dve.

In zopet si želi, da bi bilo jutro čimprej, morda bo jutro zatulilo v fabriki...

V bojazni in upanju mu mineva noč.

Micka pa ne more spati. "Mama, koliko je ura?" "Dve... saj sem ti že povedala, ne bodi sitna."

"Še vedno dve... pa praviš, da bo kmalu jutro. Nikoli ga ne bo... jaz pa sem tako lačna." "Spi, pa ti bo minil čas." "Saj ne morem." Kot bi mu kdo vrtal v možga-

General Leonid Govorov, poveljnik ruske armade na leningrajski fronti.

nih, tako se mu zdi, ko poslušal njen jok. Lačna... lačna... lačna... sveder vrta, vrta vedno globlje, vrta skozi lobanjo, vrta skozi možgane, da se bela vlakna ovijajo okrog ostre osi. V odoje je zavil glavo, da ne bi čul žogčih besed, pa je vse zaman, sveder vrta... vrta... vrta... "Mama, tako sem lačna." In še drugi se zbude. "Mama, kruha..." "Kje naj ga vzamem, otroci, počakajte jutra, da vam skuham krompirja."

"Tako smo lačni..." Sedaj ne vrta več, sedaj tolče in razbija. In čim bolj tišči ušesa, tem huje razbija in tolče. "Pojd in skuhaj krompirja, kdo bo poslušal njihov jok." "Zadnji krompir... kaj bomo jedli jutri?"

"Bomo že... Sicer pa, saj je vseeno... čim prej crknemo, bolje je." Žena uboga in gre v kuhinjo, za njo pa kmalu otroci, ki he morejo čakati v postelji.

Tako ostane sam, misli mu divjajo po glavi, pod vsako ga zaboli srce.

"O hudiča, kaj bo jutri, če še vedno ne bomo delali, ko nimam ničesar, kar bi mogel prodati?"

ORANGES DAMAGED BY SABOTEURS ARRIVE IN ENGLAND

THIS IS THE FIRST PICTURE to reach this country showing the results of a time bomb placed in a cargo of oranges shipped to fruit-starved England from Spain. It subsequently was revealed that bombs placed by saboteurs had exploded in other cargoes of fruit, resulting in a controversy between the two countries.

Kaj bo, ko jih imam šest, ki odpirajo lačna usta, in sem jaz sedmi, a žena osmi?"

V temo buli in iz teme se mu reži ostudna pošast. Skozi steno vidi, kako objema z jeklenimi prijemi vseh šest in ženo, za vrat ga nekaj stiska in duši.

V glavi mu razbija in tolče. "Če grem k bratu, ne dobim nič, saj mi je že zadnjič tako težko dal tisto košaro krompirja, revež je, deset jih ima. K drugim kmetom bi šel delat, pa me nihče ne potrebuje, ko so glavno delo opravili in nas je dve sto brez dela. Trgovec ne da, na upanje ne da nič več, denarja pa ni. Torej kaj? Jutro bo, dvanajst oči bo gledalo vame in prosilo, v hiši pa ni ničesar za lonec. Prokleta, prositi bi šel, kradel bi, a bi me zaprli, deca pa bo umirala od gladi. Ni pomoči, nobenega izhoda ni..."

Ali res ni pomoči? Misel se je priplazila k njemu, da se je ves prestrašil in mu je lice znojno od groze. "Ne... ne... ne..."

A misel je tvrdovratna ter se ne da odgnati, prihuljeno se plazila in mu šepče v dušo: "Kako dolgo še... dan... dva... a potem bo zadavil glad tebe in tvoje. Tovarnar pa sedi ob obloženih mizi ter čaka. On lahko čaka, ko ne čuti jeklenih objemov in ne vidi lačnih oči, čakal bo, lahko bo čakal, ti pa boš poginil od gladi... prav gotovo boš poginil... Pojdi k njemu, saj je vse zaman, pojdi, dokler je še čas. Bolje je vendar živeti kot pa poginuti od gladi."

Tedaj se mu izvije iz srca: "Ne, ni bolje... Rajši poginem kot pa nadaljujem to pasje življenje, rajši umrem kot pa se vdam."

A misel mu tvrdovratno rije skozi možgane.

Ne boš poginil. Šel boš k njemu, ki sedi ob obloženih mizi, prav gotovo boš šel. Čim prej pa greš, tem boljše je; glad objema vedno bolj.

Silna bridkost mu napolni srce. "O, saj nisem vreden, da se imenujem njihov tovariš, ko sem jih prvi izdal. Prokleta bodi misel, ki se je iz teme priplazila in mi otrovala srce, saj jutri ne bom mogel pogledati tovarišem v oči."

Takrat pa zagrebe v njem: Ne budali. Tudi k njim sem se priplazila v tej temni noči, tudi njih davijo jekleni objemi. In oni bodo šli, čeprav ti ne boš šel...

Vsi trepečejo pod to prekletostjo. Žagar, Kovač, Miha, Tone, Mrlakov, Sedejev... vsi čutijo jeklene objeme, ki jih davijo in dušijo.

Kovač ima glavo podprto v dlan in buli v črno temo. Na postelji sope žena, težko in sunkoma, pot ji rosi mrzlo čelo. Včeraj ni jedla nič. Imeli so le še malo fižola, ki ga je dobil Kovač pri bratu, pa sta ga snedla otroka. Reza je ostala brez jedi. Tudi sam je ostal, pa on je zdrav in močan, toda Reza... In kaj bo jutri, kaj bo jutri?

"Daj mi malo vode... tako sem žejna..." To edino še ima. "Tako si želim vina... ne vem zakaj. Zdi se mi, da zato... ker vem, da ga ne morem dobiti... Tudi otrok si želi igrace... kadar ve, da je ne bo dobil nikoli..."

"Reza, dal bi ti, če bi imel, svojo kri bi ti dal." "Vem... saj sem rekla... otrok si želi igrace... Vino bi pila... in jedla bi... Ali ni čudno... nikoli prej nisem jedla... komaj da sem poskusila juho... danes pa se mi zdi, da bi jedla... veliko bi jedla... juho in mleko... celo kruh..."

"Jutri na vse zgodaj bom šel k bratu, nekaj vendar dobim za te. Tudi v Koševko pojdem k sorodnikom... Mogoče pa jutri pričemo z delom, takoj bi dobil pri trgovcu na upanje."

S podprto glavo buli v črno temo. "Kaj bo jutri, kaj bo, če ne bo zatulilo v tovarni?"

V strahu trepeče pred tem vprašanjem.

Vsi trepečejo. Pojedli so vse, prodali so, kar so mogli, denarja pa ni. Trgovec ne da, kmetje ne dajo, v hiši ni ničesar, a otroci jokajo in prosijo kruha. Vsem zavija v trebuhu, vsem vrta v želodcu.

Kaj bo jutri? Iz črne teme se priplazi k njim težka misel: "Šli bi v tovarno, saj je vse zaman. Tovarnar čaka ob obloženih mizi, nas pa duši za grlo."

Zjutraj gredo proti tovarni, morda se bodo pogodili z ravnateljem.

Žena prosi Žagarja pred odhodom: "Če ne bo danes konec štrajka, pojdi k ravnatelju in ga poprosi dela, otrok je bolan."

Vsi trepečejo. Pojedli so vse, prodali so, kar so mogli, denarja pa ni. Trgovec ne da, kmetje ne dajo, v hiši ni ničesar, a otroci jokajo in prosijo kruha. Vsem zavija v trebuhu, vsem vrta v želodcu.

Kaj bo jutri? Iz črne teme se priplazi k njim težka misel: "Šli bi v tovarno, saj je vse zaman. Tovarnar čaka ob obloženih mizi, nas pa duši za grlo."

Zjutraj gredo proti tovarni, morda se bodo pogodili z ravnateljem.

Žena prosi Žagarja pred odhodom: "Če ne bo danes konec štrajka, pojdi k ravnatelju in ga poprosi dela, otrok je bolan."

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

RECEPTI VSEH NARODOV

NOVA IZDAJA \$2.50 STANE SEDAJ

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi.

Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izvežbati in izpopolniti.

Naročite pri KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.

216 West 18th Street New York 11, N. Y.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije so lahko naročniki na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine in eni naročniki. List Prosveta stane za vse enako, za člani ali nečlani \$6.00 za eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pet centov \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči, da je list predrag za člani SNPJ. List Prosveta je vada lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bodo moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Čena listu Prosveta je:

Za Zdrul. države in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolice je...\$7.50
1 tednik in	1 tednik in .....
2 tednika in	2 tednika in .....
3 tednike in	3 tednike in .....
4 tednike in	4 tednike in .....
5 tednikov in	5 tednikov in .....

Za Evropo je...\$6.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plamnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ, 2857 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.

Priročeno pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime _____ Čl. druživa št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledenih članov moje družine:

2. _____ Čl. druživa št. _____

3. _____ Čl. druživa št. _____

4. _____ Čl. druživa št. _____

5. _____ Čl. druživa št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik Star naročnik

Italijansko obrežje v osadju nemške bojne črte, na katerem so se iskrcali ameriške in britanske čete.